

Cser Ferenc:

Időhídépítés a Világ Első Királyához
(Gönczi Tamás: Nimród gyűrűje. Nimród
a régi magyar múltban és az archaikus
magyar hagyományban)¹⁸

A kötet a *Bevezetés*-t követően *A mítoszról és a hagyományról egy kicsit másképpen* ír, majd „*Jucika néni, egy alföldi parasztasszony*” megfogalmazásában bevezeti *Nimród királyt*, akit aztán Gönczi a magyar népi hagyományban általánosan ismert figuraként értelmez.

A további fejezetcímek a következők: 1. *Gyűrű és korona*, 2. *Nevek, nyelvek, emlékek*, 3. *Szétépett ősapa és a napgyermek*, 4. *Táltoskovács és a nimródfa* 5. *Nimród gyűrűje, Pilisnek pecsétje*, 6. *Világkirály, napharcos óriás*, 7. *Hagyományok elágazó kertje*, 8. *Tűz a neve, Nap a száma*, 9. *Bél, kit Nimródnak mondanak*, 10. *Ember arca, táltos teste*, 11. *Ékes koronával teljes*, 12. *Kő fedi ruháját Nimródnak, Attilának*, 13. *Hely nevérol, titkos emlékérol*, 14. *Aranyos kor, kerek tündérvilág*, 15. *Bábel várának magos ablakából*, 16. *Madárasszony és Naporoszlán*, 17. *Őskos, kettősbalta és párduckacagány*, 18. *Magos Égből, Kaszáscsillag rejtekéből*, 19. *Nimród lova, táltos lova*, 20. *Nimród és Álmos*, 21. *Ég a földje, agy az országa*, 22. *Ama Naptartó kegyes állat*, 23. *Növény lelke, szellem teste, aranypalotája*, 24. *Két sárkány, két király*, 25. *Lát, mint a táltos, éber, mint a kakas*, 26. *Nevében titok pedig rejtekezik*, 27. *Fehérló, fehér hagyomány*, 28. *Nimród lánya*, 29. *Nimród száma, szent rovása*, 30. *Nimródtorony, nimródhalom, kettőskereszt*, 31. *Felszálló tűznek szép imádása*, 32. *Otthona ama szép sólyommadárnak*, 33. *Nimród mindensége*, 34. *Táncritus és csillaglepel*, 35. *Templom van ott, körös templom*, 36. *Él az Isten*, 37. *Hét tűz, egy beszéd*, 38. *Hajtsd le ágad, mutasd gyökered, és végül* 39. *Nimród labirintusa, Nádi Boldogasszony titka*.

A könyvbíráló – a fenti felsorolásból láthatóan – nehéz helyzetben van: miről is szól tulajdonképpen Gönczi könyve? Ha röviden kívánjuk megfogalmazni, akkor arról, hogy a magyar hagyomány úgy tartja, hogy Nimród, a Világ Első Királya, a magyarok ősapja nem csupán a mítosz terméke, hanem az élő valóság része. „*Ami fenn az lenn – ami lenn az Fenn*” – idézi Gönczi munkája során

¹⁸ Gönczi Tamás: *Nimród gyűrűje (Nimród a régi magyar múltban és az archaikus magyar hagyományban)*. 403 oldal, A5, 31 kép. Bibliográfia: 308, kézirat lezárva: 2004. február 26. Sárosi Kiadó, Fót. 2004, ISBN: 963 86479 1 4,

többször is a Tabula Smaragdinából Hermes Trismegistos szavait. Ez azt jelenti, hogy a csillagmítoszokból előbukó eseményeknek igyekeznek megragadni a földi megfelelőit. Így aztán Nimródot, mint a Világ Első Királyát értelmezve megpróbálja elhelyezni a valós földi történelem színpadán.

Csakhogy mindehhez a valós történelem egy töredékét veszi szemügyre. Forrásai – jöllehet 303 könyvet, cikket sorol fel – ezen a téren fölöttébb szűkösek lehetnek, hiszen valódi történelmi munka nem szerepel köztük. De sok olyan is szerepel (több mint kétharmad), amelyre a munka során nem hivatkozik, amelyek szerzőjét meg sem említi.

A lényeges, hogy Gönczi Nimródot a kusitáknál véli megtalálni, és a Baráth-féle levezetés – kus—kos—fokos – alapján oda helyezi a magyarság őseit is. Ugyan a kusiták feketék, akik aztán Gönczi szerint később a sumér, az iráni dinasztiákat alkotva immár nem azok, majd Álmos és Árpád magyarjaiként még kevésbé azok. Hogy miként valósul meg az a transzkonfiguráció, arról nem ír Gönczi, igaz, Nimródnál megengedi, hogy bármiféle alakban – párdúc, turul, szarvas, stb. – megjelenhet mint égi-földi szereplő. De itt kell megemlítenem Gönczi olyan szóelemzéseit is – mint pl. az ékírás *ék* szava és az *ékesítés ék* szavának azonosítását, majd Szeth-tel kapcsolatban a *szét*- előtagét –, amelyek meglehetősen hiányos nyelvészeti felkészültségről tanúskodnak.

A magyar hagyományok bemutatásánál azt az érzetet kelti a szerző, hogy ez a magyarság általános mitikus hitét jelenti, azaz Nimród, mint a magyarok ősapja nem csak a krónikák második generációjából eredő és egyes szűkebb területekre korlátozódó elképzelés, hanem az egész magyarságot jellemzi. A végén derül csak ki, hogy ezek az elképzelések a körtemplomok elterjedésével mutatnak szorosabb összefüggést, és ezek a területek sem mások, mint a honfoglalás idejének sztyeppe, legeltető területei, ill. azok a területek, amelyekre Árpád katonái és azok nemzetségei települtek. Ezek a területek a kárpát-medence területeinek a töredékét jelentik csupán. Továbbá sajnálatos, hogy a körtemplomok megjelenése nem köthető a honfoglalókhoz, azok igazoltan a templomos lovagok megjelenésétől láthatók. Viszont a nemzetközi irodalomból (pl. Andrew Sinclair: *The Sword and the Grail*) ismert, hogy körtemplomok nem csupán ezen a magyar és az örmény területeken ismeretesek, hanem gyakorlatilag mindenütt, ahol a templomos lovagok telepei megjelentek. Az is ismeretese, hogy a Grál gyakorlatilag nem szerepel a magyar mesékben, legendákban, de nem is egyiptomi, sem kusita eredetű, hanem leginkább a sztyeppe a forrása, és föltehetően a Nyugat-Európába telepedett alánok vitték el kelta területekre (lásd pl. C. Scott Littleton és Linda A. Malcor: *Szkítiától Camelotig – Az Arthur királyról, a Kerekasztal Lovagjairól és a Szent Grálról szóló legendák eredetének radikális újraértelmezése*. Nyíregyháza, 2005).

Gönczi ugyanis kusita hagyománynak írja le Nimród csillagmítoszáat. Aztán a manicheizmushoz kapcsolja, merthogy az is a fény – a Nap – kultuszát jelenti. A magyar hagyományokban is keresi a fény kultuszát, és örömmel azonosít min-

den jelenséget, amely ebbe a szellemi felfogásba beleesik. Többször hivatkozik a „*manicheus—bogumil—katar spiritualizmusra*”, amelyek valójában a gnosztikus felfogás késői megjelenései. Csakhogy a gnosztikus felfogást valójában nem ismeri, így azt se tudja, hogy az általa bűvösnek és különösnek tekintett *hetes* szám, a gnoszticizmus hét égboltjával a Fényatyától a földre ereszkedő lélek hét zónáját jelenti, azaz a hét-bolygó (Szaturnusz, Jupiter, Mars, Nap, Hold, Vénusz, Merkúr) égi övezeteit. Ennek semmi köze az afrikai hitvilághoz, még kevésbé az Ószövetséghez, ahonnan Nimród alakját meríti, és amelynek adatait tényként kezelve határozza meg mind az időrendet, mind pedig az események rendjét.

A legfontosabb ószövetségi következtetése az, hogy Nimród volt Babel tornyának építője, és ennek következménye az addigi egynyelvűség felbomlása és a földi nyelvek kialakulása. Elemzi, hogy vajon Nimród lázadott-e isten ellen (melyik istenről van szó? – ezt nem tudjuk meg), vagy éppen hogy hidat akart hozzá építeni. Ennek időpontja Gönczi szerint a feltételezett özönvíz utáni időpont, azaz bőven a jól ismert történelmi időszak, ahonnan ellenben immár határozott ismereteink vannak a nyelvekről. Tudjuk, hogy nem volt „*egynyelv*” sem a sumér, sem az azt követő időszakok egyikében sem. Nimród, mint a Világ Első Királya sem lehetett a sumér és az egyiptomi időszakot megelőzően – különösen, mert Jeruzsálemet is Nimród által épített városnak tekinti a szerző, és annak születése a hükszosz időszak közelére tehető, és ez már a bronzkorszak. Nem is szólva arról, hogy ekkor már mind a sumér, mind az egyiptomi állam területi, és nem is városi királyság volt, azaz a Világ Első Királyának itt nincs helye.

Még spirituális értelemben sem értelmezhető az egynyelvűség, hiszen olyan emberiséget tételez fel, amely nem létezett. A kínai és az európai nyelvek közös gyökere még a jégkorszakok előttre vetítve sem képzelhető el, de az eurázsiai nyelvek azonossága sem. Gönczi szerint ez az „*egynyelv*” a magyar volt, de erre vonatkozóan adatot nem idéz.

További gondot okoz, hogy Gönczi számtalan össze nem tartozó fogalmat egyszerűen összemos, azonosnak vél. Itt csak a legfontosabbakat emelem ki. Szerinte Nimród, Ozirisz, Bél, Bál, a Napistenség, Dionüszosz, Toth, Hermész, Zeusz, Zoroaszter, stb. mind-mind azonosak – de nem csak mitológiai, hanem valós történelmi szemmel is. A lélekelemek, a fény és a tűz tisztelete, imádata, a Nap tisztelete és imádata is szerinte azonosak és egy-azonos gyökérből származnak. Gönczinek a fogalmak ilyen mértékű összemosására van szüksége ahhoz, hogy a mitikus múltból magyar jelent teremtsen. De hát ez annyi is ér!

Van azonban számos kifejezetten durva tévedése is. Elemzi a lápok nagyszonyát, és itt hivatkozik a lápok alatti hatalmas barlangrendszerre, mint alvilágra. Ugyancsak hatalmas, feltáratlan barlangrendszert feltételez a Pilis alatt, – amely egészen Budáig nyúlik, – és amelyet a pálosok még ismerhettek. Sajnos, ezeket nem csak spirituális, hanem fizikai értelemben is elfogadja, propagálja. Mint hajdani barlangkutató és a földtannal meglehetősen szoros kapcsolatban ál-

ló anyagkutató mindezekben csak mosolyogni tudnék, ha nem tudnám, hogy ezek a gondolatok immár nem csak Gönczinél, hanem másoknál is tény erejével bukkannak fel. Ugyancsak ilyen durva tévedésnek tekinthető, hogy a déli égbolt legfényesebb csillagaként a Szaturnuszt jelöli meg.

Itt az égi lények – Nimród, Napisten, Él, mint istenség, stb. – egymáshoz való kapcsolatát nem elemzem, az mítosz, a valósághoz nem sok köze van. Gönczi Nimród családjáról is regél, gyakorlatilag a földi körülményeket vetítve fel az égre. Ellenben nem ismeri a csillagmítoszok rejtett mondandóit, vagy azokat nemes egyszerűséggel átlépi, jöllehet az ezzel foglalkozó legújabb magyar kiadású könyv de Santilla és von Dechend könyve, a *Hamlet malma* szerepel a bibliográfiájában. Ugyancsak nem jelzi, mintha fogalma lenne a lélekhitről, annak elemeiről, amellyel pl. Lükő Gábor foglalkozik meglehetősen részletesen *A magyar lélek formái* c. könyvében, jöllehet, ez a könyv is szerepel Gönczi bibliográfiájában. A vélt azonosságok pedig csupán a lélekelemek azonosságát, nem pedig a mitikus elképzelések valóságtartalmának több kontinensnyi azonosságát jelentik. Még akkor is, ha Gönczi számtalanszor „*megdöbbentő*” hasonlóságról ír, meg azt jelzi, hogy „*nem lehet véletlen, hogy...*”. Persze, hogy nem véletlen, csak az ilyenkor egymáshoz illesztett hivatkozásoknak sokszor semmi köze egymáshoz, azaz Gönczi durván csúsztat.

A bírálónak ez is megütötte a szemét, de leginkább az a gondatlanság, amellyel a könyvet megszerkesztették. Azonos fogalmak, nevek nagyon gyakran és következtelenül eltérő helyesírással szerepelnek a könyvben. Néha az elemi magyar helyesírás is sérül – és ezzel a könyv mondandójának a súlya is.

Ajánlom a könyvet a szórakozásra vágyó olvasónak, de figyelmeztetem is: ne vegye komolyan a könyvben egymásra csúsztatott következtetéseket. Gönczi itt semmit sem bizonyít, legfeljebb azt, hogy mint mítoszkutató meglehetősen sok ponton ismerethiánnyal küzd. Azon szándéka pedig, hogy az égi jelenségeket a földiekkel azonosítsa, csupán azért látszik teljesülni, mert valójában egyiket sem igazán ismeri. Ez pedig kevés ahhoz, hogy a könyv hátsó borítóján szereplő magasztos égbe emeléseket és a könyvben többször is elhangzó ítéletét elfogadjuk: *a magyar elfelejtette a mítoszait, mert azt kitörölték a tudatából*. No, meg aki nem fogadja el az elemzéseit, az nemzetáruló.